

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Itä-Suomen yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta. Yliopisto pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Yliopisto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksessa vastataan yhteiskunnan ja EU:n sisämarkkinoiden vapaan liikkuvuuden periaatteisiin.

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

Yliopisto katsoo, että esitetyt säännösmuutokset ovat kannatettavia ja keinovalikoiman on perusteltua olla laaja. Yliopisto tuo kuitenkin esille seuraavassa eräitä asiaan liittyviä näkökulmia.

Selvää on, että kaikissa tilanteissa henkilön osaamisen tulee vastata kansallisessa korkeakoulujärjestelmässä alemmille ja ylemmille korkeakoulututkinnoille asetettuja tavoitteita. Yksilöllä on oltava se osaamistaso, jonka hän saavuttaisi kansallisen koulutusjärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittamisen myötä.

Yliopisto katsoo, että kelpoisuuskokeeseen ja sopeutumisaikaan liittyy laaturiski. Yliopisto ilmaisee huolensa siitä, että kelpoisuuskokeen tulee säilyä tasoltaan korkeana. Tästä syystä on perusteltua, että yliopistot ovat mukana määrittelemässä kelpoisuuskokeen sisältöä.

Yliopisto katsoo, että vaikka sopeutumisaika voi tuottaa henkilölle merkittävää osaamista, ei tämä ajanjakso vastaa sisällöltään yliopistotasoista tieteellistä koulutusta. Yliopisto on tunnistanut erityisesti opettajankoulutuksen osalta sopeutumisaikaan liittyvän haasteen. Sopeutumisaika ei saa luoda asetelmaa, jossa epäpätevät opettajat toimivat laajasti tehtävissä. Tämä on erityisen merkityksellistä lasten ja nuorten oikeusturvan turvaamisen näkökulmasta.

Kansallinen koulutusjärjestelmä perustuu siihen, että opettajankoulutuksessa arvioidaan yksilön soveltuvuutta alalle. Soveltuvuuden arviointi on merkittävässä asemassa turvaamassa lasten ja nuorten oikeusturvaa.

Yliopisto nostaa esille, että täydentävien opintojen tulee sisältää riittävästi teoreettisia opintoja, jotta osaamistaso vastaa kansallisessa tutkintojärjestelmässä suoritettuja tutkintoja.

Yliopiston filosofinen tiedekunta haluaa nostaa esille, että kansallisessa koulutusjärjestelmässä varhaiskasvatuksen koulutus on tieteellistä koulutusta. Olennaista on tuottaa tähän kontekstiin teoreettista ja praktista osaamista. Tämä tulee huomioida lainsäädännössä.

Kaikkien varhaiskasvatuksen työntekijöiden tehtävä on kehittää lasten kielellistä kehitystä ja oppimista. Tällöin on olennaista, että työntekijä hallitsee suomen ja/tai ruotsin kielen. Tästä syystä työntekijän on omattava riittävä kielitaito ja tuntee varhaiskasvatuksen keskeiset käsitteet sekä ymmärtää varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteet.

Yliopiston oikeustieteiden laitoksen, samoin kuin muiden oikeustieteellisten yksiköiden, tutkinnot perustuvat siihen, että valmistuvilla oikeusnotaareilla ja oikeustieteen maistereilla on riittävä sisällöllinen osaaminen nimenomaan Suomen kansallisesta oikeusjärjestelmästä ja oikeusjärjestyksen sisällöstä. Olennaista on, että mikäli ulkomailla suoritettuja oikeustieteellisiä tutkintoja rinnastetaan suomalaisiin tutkintoihin, on varmistuttava siitä, että yksilöllä todella on vastaava osaaminen Suomen oikeusjärjestelmästä. Yliopisto korostaa, että tästä syystä lainsäädännössä tulee huomioida oikeustieteellisen koulutuksen erityisasema.

Lainsäädäntö ei saa luoda tilannetta, jossa henkilö voi kiertää kansallisen koulutusjärjestelmän mukaiset tavoitteet. Lainsäädäntö ei saa esimerkiksi mahdollistaa minkäänlaista tutkintojen kierrättämistä. Henkilön on aina saavutettava kansallisen koulutusjärjestelmän mukainen osaamistaso.

Yliopisto on havainnut käymissään sisäisissä keskusteluissa, että osaamisen täydentämisen keinovalikoima on haastavasti hahmotettavissa ehdotettujen säännösmuotoiluiden perusteella. Useat hallituksen esitysluonnoksen lukijat eivät ole tunnistaneeet säännösmuotoiluista kohtia, joissa säädetään seuraavan hallituksen esityksen kuvauksen mukaisesti: ”Osaamisen täydentämisen keinovalikoimaa laajennettaisiin niin, että hakijalta voitaisiin edellyttää täydentävien opintojen lisäksi tai sijaan, kelpoisuuskoetta, sopeutumisaikaa tai näiden yhdistelmää. Lisäksi päätöksenteossa mahdollistettaisiin ammattikokemuksen ja Suomessa suoritettujen opintojen huomioiminen.” Tältä osin yliopisto nostaa esille kysymyksen mahdollisuudesta selkeämpiin säännösmuotoiluihin, jotka avautuvat myös henkilöille, joille lainsäädäntötekstin lukeminen ei ole päivittäistä.

Yliopisto katsoo, että ehdotettu sääntely on onnistunut tieteelliseen jatkokoulutukseen liittyvän uuden soveltamisalarajauksen osalta, ja toteaa, että sääntely tulee tältä osin toteuttaa esitetyllä tavoin.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

-

Kosonen Jonna

